

Nečinnost nás zahubí

Nedávno jsme se mohli v jednom časopise seznámit s několika názory na otázku, zda má stát podporovat IT průmysl. Bohužel nebylo specifikováno, který stát a jak má podporu IT provádět. V mnoha případech totiž už tuto otázku mají ekonomičtí velicí tohoto světa jasně vyřešenu.

Na mysli mám USA, třeba s dlouholetou angažovaností americké vlády v internetech všeho druhu (experimentálních, provozních, vysokorychlostních, nové generace, a dokonce i meziplanetárních), Evropskou unii s nedávno přijatým strategickým úkolem, jehož název bychom mohli v českém jazyce vyjádřit “Zaměstnaností, ekonomickými reformami a sociální soudržností k Evropě založené na inovaci a věděni” – tak asi jde pouze o stát s názvem Česká republika a dle jednoho vysloveného názoru o “tlak jeho obchodníků IT na politiky, aby získali zvýhodnění pro svůj sektor a následně finanční profit”.

Nejsem si vědom, že by takové zvýhodnění u nás probíhalo, spíše si myslím, že jde o to, aby stát jako největší “monopolní podnik” v naší republice (ročně vydávající zhruba 600 miliard korun) konečně moderní IT začal v potřebném rozsahu uplatňovat a urychleně vytvářel vhodné podmínky, aby IT mohly být účinně využívány nejen “jinými” podniky, ale i jednotlivci a rodinami. Legální nástroje pro to má, především systém státních zakázek, rozpočtovou, daňovou a celní politiku a zejména legislativu.

V této souvislosti jsem zvědav, jak dopadnou v našem parlamentě jednání o zvýšení daně z přidané hodnoty pro IT a jak dopadne návrh zákona o Home PC, který připravila skupina poslanců, tak říkajíc “napříč politickým spektrem”. Ten by měl umožnit fyzickým osobám odpisy z daňového základu při koupi počítače pro osobní potřebu a odpisy za počítače, které podnikatel nakoupí a pak odprodá bez marže svým zaměstnancům. Jestliže zvýšení daně z přidané hodnoty například u softwaru postihne ty, kteří nejsou plátcí daně z přidané hodnoty, ale za software musí zaplatit plnou cenu, tak návrh zákona o Home PC by koupi počítače pro osobní nebo rodinné využití měl zlevnit. Nikoliv však pro osoby, které daně neplatí, například pro nepracující důchodce. Dva ve svých důsledcích na používání IT v naší společnosti proti sobě působící návrhy jistě nelze považovat za lobbistický tlak obchodníků IT, aby získali neoprávněné výhody na úkor ostatních, pouze za rozporuplnost naší politické scény, která se jako celek nedovede správně zorientovat v klíčových problémech souvisejících s IT, zejména v problémech internetu, jeho rozšířenosti mezi obyvatelstvem a schopnostmi uživatelů účinně ho využívat. Proto jí i uniká pozitivní dopad internetového rozvoje na celkovou ekonomiku státu, uniká jí potřeba prohlubovat znalosti a schopnosti využívat moderní IT, tak jak se to děje v ekonomicky vyspělých zemích. Rychlost je klíčovým momentem, protože rozhoduje o konkurenceschopnosti národní ekonomiky v globálních podmínkách. Není proto možné ponechat tyto faktory živelnému vývoji.

Nezabývejme se nyní pojmy, jako je “nová ekonomika”, případně “digitální ekonomika”. Jsou to pojmy nejen značně obecné, ale i obsahově nepropracované a nevhodné pro praktickou ilustraci vlivu IT, zejména internetu, na ekonomiku. Tento vliv je nejprůkaznější v USA, které byly kolébkou internetu a jsou v rozvoji této dominantní formy IT nejdále. Je pravděpodobné, že dosavadní americký vývoj v tomto směru bude dříve nebo později probíhat při naplnění určitých podmínek analogickým způsobem i v ostatních zemích. Pozitivní vliv soudobých IT na ekonomiku USA je bezesporý. To dává ostatním zemím naději, že promyšlenou replikací amerického vývoje ve vlastních podmínkách mohou dosáhnout, případně i znásobit příznivé dopady na vlastní hospodářství. Z takových představ vycházela i Evropská unie při formulaci svého strategického úkolu. Myslím, že touto cestou by se měla vydat i naše republika, nikoliv však proklamativně, ale skutečně.

Co zahrnout do pojmu internetová ekonomika

Jako východisko k odpovědi na tuto otázku nám může posloužit elenění, které texaská univerzita použila ve svých studiích Ukazatelé internetové ekonomiky (Internet Economy Indicators), podporovaných společností Cisco Systems. Zkoumané firmy a společnosti rozdělila do čtyř vrstev.

První vrstva – internetová infrastruktura

Zahrnuje dodavatele produktů a služeb pomáhajících vytvářet IP infastruktury počítačových

sítí. Patří sem provozovatelé internetových páteřních sítí, připojovatelé k internetu, výrobci síťového technického a programového vybavení, počítačů, prostředků pro zajištění bezpečnosti v sítích, speciálních spojů, jako jsou optické spoje apod. Příkladem představitelů této vrstvy mohou být společnosti Qwest, AOL, Cisco, Dell.

Druhá vrstva – internetové aplikace

Soustřeďuje firmy a společnosti spolupůsobící na dotváření internetové infrastruktury tak, aby mohla řešit požadované aplikace, zejména aplikace byznysové. Jde o internetové konzultanty, výrobce a dodavatele nástrojů pro aplikace včetně nástrojů multimediálních a softwarových, nástrojů pro tvorbu webových dokumentů, provozovatele vyhledávačů, poskytovatele služeb v oblasti školení a databázových aplikací. Jako příklady společností této vrstvy uvedme firmy Microsoft, Macromedia, Adobe, Inktomi.

Třetí vrstva – zprostředkující vrstva

Obsahuje firmy a společnosti, které zprostředkovávají přístup uživatelů internetu k potřebným informačním službám. Patří sem on-line cestovní kanceláře, informační brokeři pracující on-line, poskytovatelé informačních obsahů, portálových a reklamních služeb. Příkladem může být Yahoo, Cnet, Doubleclick.

Čtvrtá vrstva – internetový obchod

Je vyhrazena pro elektronický obchod. Jde o prodej produktů a služeb prostřednictvím internetu, ať již koncovým zákazníkům nebo obchodním partnerům, on-line prodej knih, časopisů, letenek, zábavy apod. Příkladem může být Amazon, eToys.

Možná že existují jiná, toeba i vhodnější členění firem a společností pro internetovou ekonomiku, ale uvedená klasifikace má tu přednost, že k ní máme indikátory za rok 1998 a 1999, které vznikly jako výsledek dvou, s ročním odstupem provedených studií texaské univerzity.

Ukazatelé internetové ekonomiky

Předmětem studií bylo přes 3000 firem a společností, které bylo možné zahrnout do jedné ze čtyř definovaných vrstev internetové ekonomiky. Do výzkumu byly zahrnuty pouze ty americké firmy, které celý svůj příjem nebo jeho část získávaly z internetu nebo z IP produktů a služeb, a to přímým způsobem. Příslušné údaje byly stanoveny na základě vlastních odhadů firem, pouze u 300 největších byly analyzovány přímo pracovním kolektivem texaské univerzity na základě výročních zpráv, telefonních interview a dalších informačních zdrojů. Výsledkem výzkumů byly jednotlivé indikátory charakterizující příjem internetové ekonomiky (tabulka 1), počet jejich pracovníků (tabulka 2), příjem na pracovníka (tabulka 3) a příslušné nárůsty.

Indikátor internetové ekonomiky				
Roční příjmy v milionech				
	1998	1999	N	
	98	99		Nárůst
Vrstva 1 – internetová infrastruktura	\$1 173	\$1 978		68 %
Vrstva 2 – internetové aplikace	\$7 615	\$7 013		41 %
Vrstva 3 – zprostředkující vrstva	\$6 362	\$9 680		52 %
Vrstva 4 – internetový obchod	\$9 813	\$1 714		72 %
Internetová ekonomika (po odstranění přesahů)	\$3 22 530	\$5 23 923		62 %

Zdroj: The Internet Economy Indicators

Tabulka 1

Z tabulky 1 vyplývá, že v minulém roce internetová ekonomika USA generovala roční příjem zhruba půl bilionu USD (524 miliard) a tímto objemem předhlonila tradiční odvětví, jako jsou telekomunikace (300 miliard) a letecký průmysl (355 miliard). Předpokládá se, že letos dosáhne objemu kolem 850 miliard USD a tím bezpečně předhloní automobilový průmysl (728 miliard) a příjem pojišťovacích společností (724 miliard).

Pozoruhodný je nárůst (62 %), který je patnáctkrát větší než loňský nárůst celé ekonomiky USA. Zkoumáme-li nárůst všech příjmů (internetových i neinternetových) firem a společností internetové ekonomiky, docházíme k číslu 11 %, což se viditelně odlišuje od 4,2% nárůstu ekonomiky USA oproti roku 1998. Z údajů pro jednotlivé vrstvy internetové ekonomiky vyplývá, že nejrychleji se rozvíjel internetový obchod a pak internetová infrastruktura.

Rozbory po čtvrtletích ukázaly, že nárůst internetové ekonomiky nejen v souhrnu, ale i v jednotlivých vrstvách se od počátku roku 1999 neustále zrychloval a pokračoval v této tendenci i na začátku letošního roku. Příjem největších 30 společností internetové ekonomiky vzrostl během loňského roku zhruba o 40 %.

Zajímavá je váha internetového příjmu v celkovém příjmu firem a společností internetové ekonomiky. Analýzy ukázaly, že z každých pěti dolarů příjmu těchto společností zhruba jeden dolar pochází z internetových příjmů, zejména z příjmů generovaných na webu.

Indikátor internetové ekonomiky			
Počet pracovníků			
	19	19	N
	98	99	árůst
Vrstva 1 – internetová infrastruktura	52	77	
	7 037	8 602	48 %
Vrstva 2 – internetové aplikace	51	68	
	3 125	1 568	33 %
Vrstva 3 – zprostředkující vrstva	29	34	
	0 856	0 673	17 %
Vrstva 4 – internetový obchod	57	72	
	7 937	6 735	26 %
Internetová ekonomika (po odstranění přesahů)	18	24	
	19 716	76 122	36 %

Zdroj: The Internet Economy Indicators

Tabulka 2

Tabulka 2 ukazuje, že internetová ekonomika USA se rozrostla za minulý rok o 650 tisíc nových pracovních míst a zaměstnává nyní zhruba skoro 2,48 milionu pracovníků. Tím předčila komunikace a veřejné služby (2,39 milionu) a pojišťovací sektor (2,40 milionu). Nejvíce pracovníků (778 tisíc) zaměstnávají firmy a společnosti první vrstvy. Nárůst je skoro padesátiprocentní (48 %).

Indikátor internetové ekonomiky			
Příjem na jednoho pracovníka			
	19	19	N
	98	99	árůst
Vrstva 1 – internetová infrastruktura	\$2	\$2	
	21 966	54 174	14 %
Vrstva 2 – internetové aplikace	\$1	\$1	
	39 566	48 628	6 %
Vrstva 3 – zprostředkující vrstva	\$2	\$2	
	18 765	84 143	30 %
Vrstva 4 – internetový obchod	\$1	\$2	
	72 706	35 987	37 %
Internetová ekonomika (po odstranění přesahů)	\$1	\$2	
	77 225	11 581	19 %

Zdroj: The Internet Economy Indicators

Tabulka 3

Zajímavou částí studií texaské univerzity bylo zkoumání produktivnosti pracovníků internetové ekonomiky. Tabulka 3 ukazuje výsledky. Příjmy na jednoho pracovníka vzrostly v roce 1999 celkově

o 19 %, přičemž největší nárůst byl dosažen ve vrstvě internetového obchodu a zprostředkující vrstvě. Zatím nejmenší příjmy na jednoho pracovníka dosahuje vrstva aplikací. Ta také vykázala nejmenší nárůst.

Publikovaný materiál texaské univerzity obsahuje i přehled některých skutečností a odhadů provedených jinými zdroji. Tak například 56 procent společností v USA prodává letos on-line na internetu, což je výrazné zvýšení oproti roku 1998, kdy to bylo pouze 24 procent. Celosvětově největší komerční společností patřící do internetové ekonomiky je Cisco Systems, Inc., která prodává denně zboží za \$32 milionů. Zajímavou informací je odhad, že z celkového počtu letošních absolventů vyšších škol v USA 82 procent směřuje do oblastí práce s on-line informacemi.

Na otázku, jak velkou částí celosvětové internetové ekonomiky je internetová ekonomika USA, odpovídá studie texaské univerzity tvrzením, že u velkých společností USA je to 75 procent (25 procent ostatní svět), přihlédneme-li i k menším společnostem, je to okolo 83 procent (17 procent ostatní svět).

Závěr

Co vyplývá z uvedeného pro nás? Pokud rychle nezvýšíme rozšíření internetu mezi našimi obyvateli a nenaučíme je s tímto IT prostředkem efektivně pracovat, pokud naše internetová ekonomika, která již existuje, podstatně nezrychlí svoje tempo rozvoje, může se snadno stát, že za krátkou dobu se ocitneme na ekonomické periferii světa, ze které se jen tak snadno nedostaneme. Proto každou rozumnou aktivitu, která by takové pochmurné budoucnosti čelila, musíme přivítat, a naopak každou aktivitu, která by tuto neradostnou hrozbu přibližovala, odmítat.

*Vladimír Vrabec
vrabec@mujweb.cz*